

РЕШЕНИЕ

№ 5352

гр. София, 09.08.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 30 състав,
в публично заседание на 10.05.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мая Сукнарова

при участието на секретаря Кристина Алексиева, като разгледа дело номер **1501** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба от М. Н. К. от [населено място], подадена чрез упълномощения процесуален представител – адв. Д. Л., срещу отказ, обективиран в писмо с изх.№ УП-10-1181/15.12.2022 г., на ректора на В. университет „Св.св.К. и М.” (В.) за издаване на нови дипломи на жалбоподателката за завършени образователно-квалификационни степени „бакалавър” и „магистър” поради смяна на пола. С жалбата се твърди, че оспореният отказ е незаконосъобразен като постановен при съществено нарушение на административнопроизводствените правила и в противоречие с материалноправните разпоредби на националното законодателство и практиката на ЕСПЧ. Иска се отмяна на оспорения акт и даване на указания за издаването на исканите дипломи с променените с решение № 11929/28.10.2022 г. по гр. дело № 15482/2022 г. на Софийски районен съд лични данни на жалбоподателката – пол; собствено, бащино и фамилно име и ЕГН. Претендира присъждане на разноски.

Ответникът – ректорът на В. университет „Св.св.К. и М.” в представен по делото писмен отговор и в открито съдебно заседание чрез процесуалния си представител – юрк.М. Х., оспорва жалбата като неоснователна. Моли съда да я отхвърли, както и да му присъди юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура не взема участие в производството по делото.

Административен съд – София град, второ отделение, 30-ти състав, намира жалбата като подадена от надлежна страна, при наличие на правен интерес, срещу

подлежащ на обжалване административен акт и в срока по чл.149, ал.1 от АПК за процесуално допустима.

Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

От данните по делото се установява следното:

На М. Н. К. са издадени две дипломи от В. университет „Св. св. К. и М.“ – първата през 2006 г. за завършена образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Социални дейности“, а през 2009 г. - и за завършена образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Психология“. През срока на обучение и по време на издаване на дипломите лицето е от мъжки пол, със съответстващ ЕГН и с имена М. Н. К.. И в двете дипломи са посочени името М. Н. К. и неговият ЕГН.

С решение № 11929/28.10.2022 г. по гр. дело № 15482/2022 г. на Софийски районен съд е допусната промяна на данните за гражданско състояние в съставения акт за раждане № 1072 от 03.05.1983 г. на М. Н. К., а именно: в пола на лицето от „мъжки“ на „женски“, със съответстващ на сменения пол ЕГН и сменени имена от М. Н. К. на М. Н. К..

На 04.12.2022 г. М. К. е изпратила по имейл във В. искане за издаване на нови дипломи за завършени във В. „Св. св. К. и М.“ специалности, в които да са отразени данни за гражданско състояние, получени след постановеното съдебно решение. Прикачена е извадка от кореспонденция с Р. К. - експерт от Министерството на образованието и науката, проведена на 29.03.2022 г., в която според експерта не е налице пречка да бъдат преиздадени дипломите с нанасяне на исканите промени в тях.

На 15.12.2022 г. е постановен оспореният от ректора на В. отказ, обективиран в писмо с изх.№ УП-10-1181/15.12.2022 г. за издаване на нови дипломи на жалбоподателката за завършени образователно-квалификационни степени „бакалавър“ и „магистър“ поради смяна на пола.

При така установеното от фактическа страна, настоящият съдебен състав, след като извърши цялостна проверка за законосъобразността на оспорения индивидуален административен акт на всички основания по чл.146 от АПК по реда на чл.168, ал.1 от АПК, намира от правна страна следното:

Оспореният акт е издаден от компетентен орган. Съгласно чл.1, ал.1, т.1 от Наредбата за държавните изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища (Наредбата), последните издават дипломи за завършено висше образование със съответно посочена степен на завършеното образование. По силата на чл.32, ал.1, т.14 от Закона за висшето образование (ЗВО) ректорът изпълнява функции, произтичащи от законите, от политиката за развитие на висшето училище и от решенията на общото събрание или на академичния съвет. Като орган с управленчески и представителни функции спрямо университета ректорът съчетава израза на академичната автономия, но и възложената му дейност по ръководство и представителство на университета, представляваща съвкупност от законово разписани правомощия, разкриващи публичноправния характер на дейността му, осъществявана чрез подлежащи на съдебен контрол административни актове. В определените от закона случаи ректорът действа в условията на обвързана компетентност и издаването на диплома е резултат от осъществяването на конкретни законови предпоставки.

Оспореният отказ е издаден в предписаната от закона писмена форма и доколкото в специалния закон няма други специални изисквания за съдържанието му – в

съответствие с изискванията на чл.59, ал.2 и ал.3 от АПК, като съдържа правни и фактически основания.

В хода на административното производство не са допуснати нарушения на административнопроизводствените правила, които да съставляват самостоятелно основание за отмяна на заповедта. Административното производство е започнало по инициатива на жалбоподателката. След като искането ѝ е разгледано е постановен и обжалвания отказ, като последният ѝ е съобщен.

Оспореният отказ е постановен и при правилно приложения на материалния закон.

По същността си оспореният в настоящото производство акт представлява отказ за извършване на административна услуга – преиздаването на документи с удостоверително съдържание. Тези документи имат констативно действие, т.е. с тях не се пораждаат нови права или задължения, а същите удостоверяват съществуването на вече възникнали такива. В този смисъл дипломата е документ, който свидетелства, че едно лице е придобило определена образователно-квалификационна степен по определена специалност при изпълнението на определени предпоставки (изпълнени всички задължения по учебния план на съответната специалност). Следователно в дипломата се съдържат единствено сведения за настъпили към определен момент за дадено лице обстоятелства, които не могат да бъдат изменени с преиздаването на нова диплома за завършена степен на образование. Именно затова и чл.4б, ал.1 от Наредбата предвижда, че нова диплома може да бъде издадена единствено при установяване на технически грешки, допуснати в нея. Смяната на пола на едно лице няма отношение към съдържанието и същността на дипломата като удостоверителен документ и категорично няма характер на техническа грешка. За удостоверяване на възникнала промяна в гражданското състояние на едно лице се издават удостоверения за идентичност на имена и ЕГН, каквито в случая, видно от данните по делото, са издадени на жалбоподателката, и които служат да удостоверят, че лицето, за което се отнася издаденият удостоверителен документ е лицето, по отношение на което е настъпила промяната в правния му статус. Тук следва да се посочи като пример промяната на фамилното име на лице, сключило след завършване на определената степен на образование и получило диплома за това, брак и приело като свое фамилното име името на съпруга си. Случаят е аналогичен и в съответствие с настоящия показва, че промяната на правния статус на лицето не създава нито необходимост, нито задължение за съответното учебно заведение да издаде нова диплома.

Тези изводи не могат да бъдат разколебани от изложените в жалбата съображения за дискриминация на жалбоподателката при кандидатстването ѝ за работа, която дискриминация би могла да бъде упражнена спрямо нея поради промяната на пола ѝ. На първо място, твърдението е за бъдещо и хипотетично събитие, при чието евентуално осъществяване оспорващата би могла да се защити чрез предприемането на съответните предвидени законови мерки. На второ място, жалбоподателката очевидно цели да заличи изцяло съществуващите преди с решение № 11929/28.10.2022 г. по гр. дело № 15482/2022 г. на Софийски районен съд да бъде допусната съответната промяна на данните за гражданското ѝ състояние обстоятелства, което заличаване законът не позволява. При прочит на Закона за гражданската регистрация и подзаконовите актове по прилагането му се установява, че законодателят допуска при настъпване на определени обстоятелства промяна в

съдържанието на удостоверителните документи по гражданското състояние. Винаги обаче в тези актове се отбелязва съответната промяна без да се заличават съществуващите преди промяната и изменили се обстоятелства. Така или иначе през 2006 г. е издадена диплома за завършена образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Социални дейности“, а през 2009 г. - за завършена образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Психология“ на М. Н. К., който към този момент е бил лице от мъжки пол с непроменени и съответстващи на пола му ЕГН и три имена. Според чл.42, ал.8 от Закона за висшето образование, дипломата се издава след успешно изпълнение на всички задължения, предвидени в учебния план, независимо от календарния срок на обучение. Това означава, че при изпълнение на определените в закона предпоставки за висшето учебно заведение възниква задължение в условията на обвързана компетентност да издаде диплома за съответната степен на образование, като впише в нея съответните и относими към момента на издаването факти.

Тук е мястото да се отбележи, че по делото не се установява категорично дали жалбоподателката е провела или провежда в момента хормонална терапия или пък просто е налице желание да започне такава. Сведенията са, че не е осъществена хирургична промяна на пола, извършването на която би означавала „пълна промяна на пола“, каквато се изисква в цитираната в жалбата практика на ЕСПЧ.

В депозираната жалба е изтъкната разпоредбата на чл.8 от Европейската Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС) като гаранция за основни права на всеки човек на личен и семеен живот. Безспорно е, че чл.8 от ЕКЗПЧОС има такава функция и не следва да се нарушава. Обобщеният анализ на практиката на ЕСПЧ показва, че основанието за осъждане на държавите членки на Съвета на Европа за нарушаване на чл.8 от ЕКЗПЧОС във връзка с правата на транссексуалните лица, е липсата на национално законодателство, предвиждащо възможност за промяна на статуса им и правно признаване на промяна на пола въз основа на законодателно предвидени условия и процедури. В същото време ЕСПЧ отбелязва, че на всяка държава трябва да се предостави свобода на преценка дори дали да приеме или не законодателство относно правното признаване на новия пол на транссексуалните лица след операция.

В тълкувателно решение № 2 от 20.02.2023 г., постановено по тълк. дело № 2/2020 г. ОС на ГК на Върховния касационен съд отбелязва, че инкорпорирането на ЕКЗПЧОС в националния правен ред на основание чл.5, ал.4 от Конституцията не означава, че всички норми на Конвенцията имат пряко приложение, т.е. че не се нуждаят от национално законодателство, за да породят права за гражданите и задължения за Република България. Прието е, че правомощието да уреди условията, а и последиците от това, че физическото лице се е самоопределило към пол, различен от биологичния, изисква научна преценка в повече от една област на познанието (биология, медицина, психология, социология, етика, право) и единствено законодателят е компетентен да прецени доколко ще съобрази приеманите от него актове с едни или други научни виждания в определена материя и с ценностните разбирания на обществото.

След влязлото в сила от 22.07.2022 г. изменение нормата на чл.4б от Наредбата указва, че нова диплома може да бъде издадена единствено след установяване на техническа грешка в издадената такава. Друга възможност, освен тази нормативно регламентирана хипотеза, не е предвидена. В издадените дипломи на лицето по специалност „Социални дейности“, образователно-квалификационна степен

„бакалавър“ и специалност „Психология“, образователно-квалификационна степен „магистър“ не са допуснати технически грешки. В тях, в изпълнение на чл.4, ал.2, т.2, б.,а“ от Наредбата са вписани всички относими към момента на издаването им обстоятелства, като вписаните данни са верни именно към този момент. Цитираната от жалбоподателката кореспонденция с експерта от МОН - Р. К. е отпреди влизане в сила на разпоредбата на чл.4б от Наредбата. Отговорът на експерта е бил съобразен с действащата по това време редакция на чл.4б, ал.1 от Наредбата. Към момента на подаване на искането на жалбоподателката до В. за издаването на нови дипломи обаче, а именно на 04.12.2022 г. е в сила изменение на тази разпоредба (обн.ДВ, бр.57/022 г., в сила от 22.07.2022 г.), според което издаването на нова диплома е възможно единствено при установяване на технически грешки в нея. В проведеното по делото открито съдебно заседание е представено писмено доказателство за проведена на 05.12.2022 г. нова кореспонденция между жалбоподателката и Р. К. от МОН, в която последната е посочила невъзможност за преиздаване на диплома поради настъпилата промяна в нормативната уредба.

По изложените съображения настоящият съдебен състав намира, че оспореният отказ е законосъобразен, а насочената срещу него жалба като неоснователна следва да бъде отхвърлена.

При този изход на спора и на основание чл.143, ал.3 от АПК, жалбоподателката следва да бъде осъдена да заплати на ответника сторените по делото разноски за юрисконсултско възнаграждение, определени в размер на 100 лв., съгласно чл.37 от Закона за правната помощ и чл.24 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Водим от горното и на основание чл.172, ал.2 от АПК, Административен съд - София град, второ отделение, 30-ти състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на М. Н. К. с ЕГН [ЕГН] срещу отказ, обективиран в писмо с изх.№ УП-10-1181/15.12.2022 г., на ректора на В. университет „Св.св.К. и М.“.

ОСЪЖДА М. Н. К. с ЕГН [ЕГН] да заплати на В. университет „Св.св.К. и М.“ сумата от 100 (сто) за юрисконсултско възнаграждение.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщението пред Върховния административен съд.

Съдия: